

KARTA PRZEDMIOTU

1. Informacje wstępne

Nazwa przedmiotu	Zaburzenia mowy osób z niepełnosprawnością intelektualną, psychogenne zaburzenia mowy
Wydział	Wydział Nauk Społecznych i Filologii
Kierunek	Logopedia i pedagogika szkolna
Specjalność/Ścieżka specjalizacyjna	—
Poziom PRK	7 PRK
Poziom kształcenia	studia drugiego stopnia
Forma studiów	studia niestacjonarne
Grupa zajęć	—
Liczba punktów ECTS	1
Rodzaj przedmiotu	obowiązkowy
Liczba godzin ogółem	10 godz.
Cykl dydaktyczny	2023/2024 zimowy
Semestr studiów	4
Rok studiów	2
Profil kształcenia	praktyczny
Rok realizacji	2024/2025
Język wykładowy	polski
Osoba odpowiedzialna za przedmiot	prof. dr hab. Jolanta Zielińska (e-mail: jzielinska@uafm.edu.pl)

Semestr, liczba punktów ECTS, rodzaj zajęć, liczba godzin w planie studiów

Semestr	Konwersatoria
4	10 godz. 1 ECTS

2. Cele przedmiotu

C1	<p>Studenci zostaną zaznajomieni z przebiegiem rozwoju mowy dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, przyczynami i objawami jej charakterystycznych zaburzeń w powiązaniu ze stopniem niepełnosprawności. Uzyskają wiedzę na temat metod i narzędzi diagnostycznych oraz procedur postępowania możliwych do zastosowania w pracy nad rozwojem mowy osób z oligofazją, ze szczególnym uwzględnieniem wczesnej interwencji logopedycznej oraz komunikacji alternatywnej. Zaznajomieni zostaną ze specyfiką rozwoju mowy, charakterem zaburzeń oraz metodami stymulacji logopedycznej mowy dzieci z zespołem Downa. Studenci uzyskają wiedzę na temat istoty psychogennych zaburzeń głosu i mowy, procesu komunikacji werbalnej oraz ich etiologii. Poznają metody i narzędzia diagnozy logopedycznej i terapii zaburzeń głosu i mowy o podłożu psychogennym. Studenci zostaną wyposażeni w kompetencje społeczne umożliwiające im współpracę w interdyscyplinarnych grupach z innymi specjalistami oraz kompetencje logopedy wchodzącego w kontakt z osobami z zaburzeniami funkcji poznawczych (niepełnosprawnością intelektualną i zaburzeniami o charakterze psychogennym) pozwalające im na samodzielne zaplanowanie, wdrożenie i przeprowadzenie procesu postępowania logopedycznego.</p>
-----------	---

3. Wymagania wstępne

1. Znajomość złożoności i wieloaspektowości pojęcia specjalnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych.
2. Poszerzona wiedza na temat rozwoju mowy werbalnej oraz jej uwarunkowań fizycznych i psychicznych.
3. Orientacja w metodach i formach diagnozy i terapii logopedycznej ze szczególnym uwzględnieniem wczesnej interwencji logopedycznej.

4. Opis efektów uczenia się

W1	Wiedza: Posiada pogłębioną wiedzę o zaburzeniach mowy osób z oligofazją oraz psychogennymi zaburzeniami mowy.	EUK7_W10, EUK7_W11
W2	Wiedza: Ma szczegółową wiedzę o rozwoju mowy, języka i komunikacji osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz psychogennymi zaburzeniami mowy.	EUK7_W10, EUK7_W11
W3	Wiedza: Posiada uporządkowaną i poszerzoną wiedzę na temat metod diagnostyczno-terapeutycznych stosowanych w pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną oraz psychogennymi zaburzeniami mowy, zwłaszcza w obszarze sprawności językowej i komunikacyjnej.	EUK7_W1, EUK7_W10, EUK7_W11
U1	Umiejętności: Potrafi w praktyce logopedycznej korzystać z metod i narzędzi pracy możliwych do zastosowania w pracy logopedycznej z osobami z oligofazją oraz psychogennymi zaburzeniami mowy.	EUK7_U10, EUK7_U7, EUK7_U9
U2	Umiejętności: Umie analizować i interpretować dokumentację logopedyczną, karty mowy oraz posługiwać się pomocami logopedycznymi stosowanymi w poszczególnych etapach terapii osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz psychogennymi zaburzeniami mowy.	EUK7_U10, EUK7_U3, EUK7_U9
K1	Kompetencje społeczne: Wykazuje aktywność w podnoszeniu poziomu swoich kompetencji zawodowych rozumiejąc specyfikę pracy logopedy z osobami ze specjalnymi potrzebami.	EUK7_KS1

5. Treści programowe

Konwersatoria (10 godz.)

Kod	Tematyka zajęć (nr semestru: 4)
-----	---------------------------------

Kon1	<p>Mowa osób z niepełnosprawnością intelektualną: Specyfika oligofrenopedagogiki jako działu pedagogiki specjalnej. Pojęcie oligofrenologopedii – geneza terminu, przedmiot zainteresowań, cele i zadania. Oligofazja – zakres terminu, problemy z klasyfikacją. Przyczyny oligofazji. Rozwój mowy dzieci niepełnosprawnych intelektualnie; zależność mowy od stopnia niepełnosprawności. Psychofizyczne umiejętności warunkujące nabywanie języka u dzieci niepełnosprawnych intelektualnie. Relacja mowy i myślenia w różnych stopniach niepełnosprawności intelektualnej. Zaburzenia mowy na płaszczyźnie fonetyczno-fonologicznej, morfologicznej, składniowej, semantycznej i pragmatycznej charakterystyczne dla oligofazji. Diagnozowanie rozwoju mowy przy różnych stopniach niepełnosprawności; sprzężenie niepełnosprawności intelektualnej i innych zaburzeń rozwoju (np. ruchowych, niedosłuchu itp.) Procedura postępowania logopedycznego w przypadku terapii mowy dzieci niepełnosprawnych intelektualnie. Wczesna interwencja logopedyczna w przypadku dzieci z oligofazją. Metody terapii mowy dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim. Metody terapii mowy dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym. Budowanie kompetencji gramatyczno-leksykalnej u dzieci z oligofazją. Dokumentacja logopedyczna terapii mowy dzieci niepełnosprawnych intelektualnie. Sprawności językowe i komunikacyjne dzieci z zespołem Downa. Wybrane metody terapii dzieci ze sprzężonymi zaburzeniami rozwojowymi (ruch rozwijający W. Sherborne, stymulacja sensoryczna M. Piszczek, programy Knillów i inne). Pomoce logopedyczne i ich rola w poszczególnych etapach terapii. Terapia dzieci z oligofazją – analiza nagrań wideo, prezentacja i analiza kart mowy. Dokumentacja logopedyczna terapii mowy dzieci niepełnosprawnych intelektualnie. Obserwacja terapii dzieci, strategia postępowania logopedycznego - analiza filmów instruktażowych (przykładowo Staszek-Fistaszek). Rola komunikacji alternatywnej i wspomagającej w procesie porozumiewania z osobami z niepełnosprawnością intelektualną.</p>
Kon2	<p>Psychogenne zaburzenia mowy: Istota psychogennych zaburzeń głosu i mowy, procesu komunikacji werbalnej oraz ich etiologii. Charakterystyka psychogennych zaburzeń mowy: mutyzmu (całkowitego, wybiórczego), schizofazji, logofobii, afonii, dysfonii psychogennej wraz z ich uwarunkowaniami. Metody diagnozy i terapii logopedycznej, wykorzystującej wiedzę językoznawczą, psychologiczną i logopedyczną w odniesieniu do osób z psychogennymi zaburzeniami mowy. Techniki i metody logopedycznej rehabilitacji zaburzeń głosu i mowy o podłożu czynnościowym psychogennym. Kompetencje terapeuty wchodzącego w kontakt z osobami z psychogennymi zaburzeniami mowy, samodzielne zaplanowanie, wdrożenie i przeprowadzenie procesu postępowania logopedycznego. Etyczne aspekty pracy z osobami z psychogennymi zaburzeniami mowy, przestrzeganie tajemnicy zawodowej, praw pacjenta, w tym prawa do rzetelnej informacji na temat proponowanego postępowania diagnostyczno-terapeutycznego.</p>

6. Metody dydaktyczne

Konwersatoria	
M6	Dyskusja
M10	Konwersatorium
M15	Praca nad projektami
M16	Praca w grupach
M17	Prezentacja multimedialna
M19	Studium przypadku
M20	Wykłady
MI1	Pogadanka

7. Nakład pracy studenta

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
Konwersatoria	10 godz.
W tym metodą e-learning:	0 godz.

Praca własna studenta	15 godz.
-----------------------	----------

Całkowite obciążenia	
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu wynikająca z całego nakładu pracy studenta	25 godz.
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu	1 ECTS

8. Kryteria oceny

Warunki zaliczenia przedmiotu:

Student uzyskał nie mniej niż % punktów, a nie więcej niż % punktów:

- Aktywność podczas zajęć - maksymalnie 10 punktów.

- Przygotowanie i prezentacja na zajęciach w grupach 2, 3 osobowych projektu wg. instrukcji podanej podczas zajęć. Tematycznie do wyboru metody diagnozy i terapii mowy osób z niepełnosprawnością intelektualną i psychogennymi zaburzeniami mowy, metody stymulowania mowy osób z zespołem Downa, metody pracy logopedycznej z osobami z zaburzonymi funkcjami poznawczymi oparte na wykorzystaniu możliwości wysokiej technologii.

Ocena projektu w kategoriach: poziom merytoryczny przygotowanego zagadnienia, przyrost wiedzy i umiejętności praktycznych studentów, ich aktywizacja podczas prezentacji, poziom prezentacji, nakład pracy własnej i kreatywność członków grupy – maksymalnie 20 punktów.

Sumarycznie możliwość uzyskania 30 punktów z nich liczony procent na ocenę wg. tabeli.

Konwersatoria	
Na ocenę 5:	Student uzyskał sumarycznie ponad 91% punktów.
Na ocenę 4,5:	Student uzyskał sumarycznie nie mniej niż 81% punktów, a nie więcej niż 90%.
Na ocenę 4:	Student uzyskał sumarycznie nie mniej niż 71% punktów, a nie więcej niż 80%
Na ocenę 3,5:	Student uzyskał sumarycznie nie mniej niż 61% punktów, a nie więcej niż 70%.
Na ocenę 3:	Student uzyskał sumarycznie nie mniej niż 51% punktów, a nie więcej niż 60%.

9. Literatura

Literatura podstawowa

1. J. J. Błęszyński (2013) - Niepełnosprawność intelektualna. Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia.
2. M. Bystrzanowska, E. Bystrzanowska (2021) - Mutyzm wybiórczy. Skuteczne metody terapii. Kraków: Wydawnictwo Impuls.
3. S. Grabias, J. Panasiuk, T. Woźniak (red.) (2022) - Logopedia. Standardy postępowania logopedycznego, wydanie II, Lublin: Wydawnictwo UMCS.
4. M. Krukowski, S. Grabias (2022) - Logopedia. Teoria zaburzeń mowy. Lublin: Wydawnictwo UMCS.
5. Z. Tarkowski (2017) - Patologia mowy. Gdańsk: Wydawnictwo: Harmonia.
6. H. Waszczuk (2018) - Poradnik logopedyczny dla rodziców dzieci z zespołem Downa, Gdańsk: Wydawnictwo Glottispol.

Literatura uzupełniająca

1. M. Bystrzanowska (2019) - Mutyzm wybiórczy. Poradnik dla rodziców, nauczycieli i specjalistów. Kraków: Wydawnictwo Impuls.
2. J. Cieszyńska, M. Korendo (2007) - Wczesna interwencja terapeutyczna. Stymulacja rozwoju dziecka od noworodka do 6 roku życia. Kraków: Wydawnictwo Edukacyjne.
3. A. Czernikiewicz (2004) - Przewodnik po zaburzeniach językowych w schizofrenii. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Psychiatrii i Neurologii.
4. M. Grycman, M. Jerzyk, M. Bucyk (2020) - Model aktywny. Komunikacja wspomagająca i alternatywna. Wrocław: Wydawnictwo Poligraf.
5. M. Grycman (2009)- Sprawdź jak się porozumiewam. Ocena efektywności porozumiewania się dzieci niemówiących wraz z propozycjami strategii terapeutycznych. Stowarzyszenie Rehabilitacyjne Centrum Rozwoju Porozumiewania. Kraków: Wydawnictwo i Poligrafia Kurii Prowincjalnej Zakonu Pijarów.
6. A. Obrębski (2008) - Narząd głosu i jego znaczenie w komunikacji społecznej. Poznań: Wydawnictwo UM.

Publikacje prowadzącego

1. J. Zielińska (2021) - „Wspomaganie rehabilitacji osób z niepełnosprawnością z zastosowaniem osiągnięć neuronauki”, [w:] „Współczesne tendencje w rehabilitacji osób z niepełnosprawnością” (red.) P. Majewicz, Kraków, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego.
2. J. Zielińska (2019) - „Przykładowy plan badań głosu i mowy dzieci z zespołem Downa z zastosowaniem nowoczesnych narzędzi diagnostycznych”, Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Paedagogica, z. 12.

3. J. Zielińska (2018) – „Modern technologies in support of the development of children with disabilities - practical solutions”, Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Paedagogica, z. 10.
4. J. Zielińska, E. Lubińska-Kościółek, K. Wołoszczuk (2018) – „Psychological diagnosis and quantitative electroencephalography analysis in cognitive rehabilitation for people with Down syndrome, Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja Vol. 54, nr 2.
5. J. Zielińska, J. Góral-Półrola, G. Jastrzębowska, Z. Tarkowski (2016) – „Cluttering: specific communication disorder”, Acta Neuropsychologica, Vol. 14, nr 1.
6. J. Zielińska, M. Trystuła, P. Półrola, J. Góral-Półrola, J. D. Kropotov, M. Pąchalska (2015) – „Neuromarkers of anxiety in a patient with suspected schizophrenia and TIA : the effect of individually-tailored neurofeedback”, Acta Neuropsychologica, Vol.13, nr 2.

10. Informacje dodatkowe dla studentów

Nagrania wideo, filmy instruktażowe, terapeutyczne (np. Staszek-Fistaszek). Przykładowa dokumentacja logopedyczna, karty mowy.

Narzędzia terapeutyczne:

- Dr Neuronowski – firma Harpo
- „Mówik” proteza mowy do komunikacji alternatywnej firmy DICO S.C.

11. Informacja o osobach prowadzących zajęcia

Osoby prowadzące zajęcia

prof. dr hab. Jolanta Zielińska (e-mail: jzielinska@uafm.edu.pl)